

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei franceze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA PASCARI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 53710/09)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

20 decembrie 2011

*Hotărârea va rămâne definitivă în circumstanțele stabilite în articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Pascari c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (SECȚIA a Treia), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și de Santiago Quesada, *grefier al SECȚIEI*,

Deliberând la 29 noiembrie 2011 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 53710/09) depusă împotriva Republicii Moldova la 28 septembrie 2009 la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl. Eduard Pascari („reclamantul”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de dl T. Ungureanu, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

3. Invocând articolul 3 al Convenției, reclamantul s-a plâns de faptul că în timpul reținerii și detenției sale a fost supus la tratamente inumane și degradante de către polițiști. În particular, el s-a plâns că a primit lovituri care i-au cauzat fracturarea maxilarului, denunțând totodată faptul că i-a fost ulterior refuzată spitalizarea. El a pretins, de asemenea, că nu i-a fost acordată îngrijire medicală în timpul detenției, în perioada 23 – 26 aprilie 2006. În cele din urmă, el a reclamat inefectivitatea investigației în privința pretinselor rele tratamente.

4. La 26 aprilie 2010, Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. În virtutea articolului 29 § 1 al Convenției, ea a decis să examineze în același timp admisibilitatea și fondul cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1974 și locuiește în Sîngerei.

6. La 22 aprilie 2006, la ora 23.30, reclamantul a fost reținut într-un bar sub bănuială că a comis un furt. Patru polițiști (M.P., A.M., E.T. și N.M.) l-au dus la Primăria Sîngerei, iar apoi la Comisariatul de poliție Sîngerei. Acolo, colaboratorii de poliție i-au aplicat lovituri cu pumnii și picioarele pe corp și față, fracturându-i maxilarul.

7. La 23 aprilie 2006, la ora 1.25, la Comisariatul de poliție Sîngerei a sosit prima echipă de asistență medicală de urgență în urma unui apel telefonic de urgență. Medicii au constatat că reclamantul se plânge de dureri de maxilar a cărui mobilitate era redusă și că la examenul vizual prezenta un edem pe obrazul strâng. I-au administrat injecții cu efect analgezic, dar nu l-au putut transporta la spital deoarece polițiștii au refuzat să permită internarea lui.

8. Sora reclamantului a venit la comisariat și a constatat că el avea un edem pe obraz și hainele pătate de sânge. Ea a găsit la fața locului prima echipă de asistență medicală de urgență și a luat cunoștință de refuzul polițiștilor de a permite internarea reclamantului la propunerea medicilor. Refuzul polițiștilor a fost confirmat și de către infirmierul I.C.

9. La 23 aprilie 2006, la ora 11.45, o a doua echipă de asistență medicală de urgență a sosit la comisariatul de poliție. Urgența s-a datorat simptomelor dureroase acuzate de reclamant în dreptul maxilarului, precum și de dureri de cap și amețeli. Medicii au constatat o ușoară deformare a părții stângi a maxilarului și au stabilit diagnosticul de „subluxație de maxilar”. Recomandarea lor ca reclamantul să fie tratat de un stomatolog s-a împiedicat de refuzul polițiștilor, în ciuda urgenței de gradul doi înregistrată în fișele medicale întocmite la fața locului.

10. Din 23 până în 26 aprilie 2006, reclamantul s-a aflat în detenție la Comisariatul de poliție Sîngerei. Potrivit afirmațiilor lui, i s-a refuzat orice asistență medicală ulterioară pe parcursul detenției, în ciuda solicitărilor lui.

11. La 4 mai 2006 a fost întocmit un raport de expertiză medico-legală, care a constatat prezența pe obrazul stâng al reclamantului a unui edem dur post traumatic, dureros la palpare, cu dimensiunilor de 10 x 9 cm. Medicul legist a pus următorul diagnostic:

„edem post-traumatic pe față, fractură a procesului de articulație pe partea stângă a maxilarului cu o deplasare de 4-5 mm și formarea unui „calus” primar, rezultat în urma contactului traumatic cu unul sau mai multe obiecte contondente dure, care posibil s-au produs în momentul și în condițiile indicate, și care au cauzat o vătămare a sănătății de lungă durată, mai multe de 21 de zile, care poate fi calificată drept „leziuni corporale medii”.

12. La 11 mai 2006, reclamantul a sesizat Procuratura din Sîngerei, depunând o plângere împotriva lui M.P., A.M., E.T. și N.M., pe motivul aplicării loviturilor și cauzării leziunilor.

13. La 2 august 2006, Procuratura Sîngerei a emis o ordonanță de încetare a urmăririi penale pe motiv că nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii.

14. La 2 mai 2007, reclamantul a solicitat procurorului general să intervină pentru redeschiderea anchetei în privința maltratării acuzate de reclamant. El a susținut că nu a fost niciodată audiat și că Procuratura Sîngerei l-a informat despre clasarea dosarului fără a-i da posibilitatea să ia cunoștință de ordonanța de încetare a urmăririi penale și cu conținutul dosarului.

15. La 6 iunie 2007, Procuratura Generală l-a informat pe reclamant că a dispus anularea ordonanței de încetare a urmăririi penale emisă de Procuratura Sîngerei la 2 august 2006 și reluarea anchetei.

16. La 18 iunie 2007, Procuratura Sîngerei a anulat ordonanța de încetare a urmăririi penale din 2 august 2006 și a reluat urmărirea penală împotriva lui M.P., a lui A.M., a lui E.T. și a lui N.M.

17. La 3, 4 și 5 septembrie 2008, Procuratura Sîngerei a emis ordonanțe de încetare a urmăririi penale în privința lui M.P., N.M. și E.T.

18. La 17 noiembrie 2008, Procuratura Sîngerei a emis o ordonanță de încetare a urmăririi penale în privința lui A.M.

19. La 18 noiembrie 2008, Procuratura Sîngerei a decis să suspende urmărirea penală până la identificarea persoanelor responsabile de comiterea pretensei maltratări cauzate reclamantului.

20. La 11 și 13 februarie 2009, reclamantul a contestat ordonanțele de încetare a urmăririi penale, precum și ordonanța de suspendare a urmăririi penale.

21. La 13 februarie 2009, Procuratura Sîngerei a admis parțial cererea reclamantului și a anulat ordonanța de suspendare a urmăririi penale din 18 noiembrie 2008, pe motiv că anchetatorii au omis audierea membrilor echipei de asistență medicală de urgență care l-a examinat pe reclamant pe 23 aprilie 2006, audierea medicului legist în privința faptului dacă fractura maxilarului constatat la reclamant ar fi putut fi cauzată de o singură lovitură sau ar fi putut fi cauzată de o căzătură a reclamantului, precum și audierea a cinci martori.

22. La 27 februarie 2009, reclamantul a solicitat judecătorului de instrucție să anuleze ordonanțele de încetare a urmăririi penale din 3, 4 și 5 septembrie și din 17 noiembrie 2008. De asemenea, el a contestat și ordonanța emisă de procuratură la 13 februarie 2009, susținând că s-a omis examinarea cererii sale de anulare a ordonanțelor de încetare a urmăririi penale.

23. Prin încheierea interlocutorie din 27 martie 2009, Judecătoria Sîngerei a respins plângerea reclamantului și a declarat legale ordonanțele

de încetare a urmăririi penale împotriva lui M.P., A.M., E.T. și a lui N.M din 3, 4 și 5 septembrie și din 17 noiembrie 2008. De asemenea, instanța de judecată a confirmat și ordonanța din 13 februarie 2009. Această încheiere este irevocabilă.

24. Investigația în privința acuzațiilor de maltratare a reclamantului este în curs de desfășurare.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ RELEVANTĂ

25. Potrivit articolului 63 § 2 al Codului de procedură penală din 14 martie 2003, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuît o persoană mai mult de 3 luni. Potrivit articolului 63 § 6 al aceluiași Cod, declarat neconstituțional prin hotărârea Curții Constituționale din 23 noiembrie 2010, la expirarea perioadei de 3 luni prevăzute în articolul 63 § 2, statutul bănuîtilui încetează de drept. Încetarea calității de bănuît după expirarea perioadei de 3 luni nu împiedică punerea persoanei sub învinuire pentru același fapt în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente.

26. Între altele, articolul 313 al Codului de procedură penală permite părților interesate să conteste la judecătorul de instrucție refuzul de începere a urmăririi penale și ordonanța de încetare a urmăririi penale.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

27. Reclamantul susține că în timpul reținerii polițiștii i-au cauzat leziuni corporale grave și că nu i s-a acordat îngrijire medicală corespunzătoare în timpul detenției care a urmat. El a reclamat, de asemenea, și faptul că ancheta în privința pretensei sale maltratării nu a fost efectivă. El a invocat în această privință articolul 3 al Convenției, care prevede următoarele:

“ Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

1. Argumentele părților

a) Guvernul

28. Guvernul susține că, contrar articolului 35 al Convenției, reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne, care i-ar fi permis să obțină o considerare a pretențiilor sale prin sesizarea judecătorului de instrucție, în conformitate cu articolul 313 al Codului de procedură penală.

29. Între altele, Guvernul susține că ancheta în privința pretensei maltratări a reclamantului este pendinte. În opinia sa, persoanele responsabile de comiterea infracțiunii de maltratare asupra reclamantului sunt încă susceptibile de a fi trase la răspundere în orice moment, în ciuda ordonanțelor de încetare a urmăririi penale respective. Guvernul susține că articolul 63 § 6 al Codului de procedură penală permite tragerea la răspundere a persoanelor a căror statul de bănuît prevăzut de articolul 63 § 2 a expirat în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente de către organele de urmărire penală (a se vedea paragraful 25 de mai sus). În consecință, Guvernul a solicitat Curții să respingă cererea ca fiind prematură.

30. Ulterior, Guvernul a informat Curtea că prin hotărârea din 23 noiembrie 2010 a Curții Constituționale, aceasta a declarat neconstituțională prevederea legală din articolul 63 § 6 al Codului de procedură penală.

b) Reclamantul

31. Reclamantul a contestat argumentele Guvernului. El susține că a depus o plângere la procuratură în mai 2006 și că a contestat la judecătorul de instrucție ordonanța de încetare a urmăririi penale împotriva polițiștilor, precum și ordonanța de suspendare a urmăririi penale pe motivul expirării statutului lor de bănuți. Potrivit lui, el a epuizat toate căile de recurs interne anterior depunerii cererii la Curte.

2. Aprecierea Curții

32. În ceea ce privește plângerea depusă în temeiul articolului 313 al Codului de procedură penală, Curtea observă că încheierea interlocutorie din 27 martie 2009 emisă de judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei Sîngerei a recunoscut legalitatea ordonanțelor de încetare a urmăririi penale din 3, 4 și 5 septembrie 2008 și din 17 noiembrie 2008, în ciuda faptului că reclamantul a solicitat expres anularea lor pe motiv de ilegalitate. Între altele, Curtea notează că încheierea interlocutorie este irevocabilă. Prin urmare, Curtea nu poate subscrie argumentului Guvernului potrivit căruia reclamantul a omis să depună o plângere la judecătorul de instrucție.

33. În ceea ce privește posibilitatea tragerii la răspundere a persoanelor responsabile în baza articolului 63 § 6 al Codului de procedură penală, Curtea relevă faptul că această dispoziție legală a fost declarată neconstituțională prin hotărârea Curții Constituționale din 23 noiembrie 2010. Prin urmare, Curtea nu consideră necesar să se pronunțe asupra acestui argument invocat de Guvern.

34. Curtea constată, ținând cont de documentele medicale aflate în posesia sa, că această cerere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. În continuare, Curtea observă că cererea nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, ea declară cererea admisibilă.

B. Fondul

1. Pretinsa maltratare

35. Reclamantul s-a plâns de faptul că polițiștii i-au cauzat leziuni corporale grave în timpul reținerii sale și că nu i s-a acordat asistență medicală corespunzătoare în timpul detenției care a urmat (a se vedea mai sus, §§ 6-10).

36. Guvernul nu a contestat faptele și nu a prezentat observații pe marginea acestui subiect.

37. Curtea reamintește că, atunci când unei persoane îi sunt cauzate leziuni corporale în timpul detenției sau în timp ce se află sub controlul poliției, orice asemenea leziune va crea o puternică prezumție că acea persoană a fost supusă maltratării (*Salman c. Turcie* [GC], n° 21986/93, § 100, CEDH 2000-VII). Intră deci în sarcina Guvernului să dea o explicație plauzibilă despre originea acestor leziuni și să aducă probe care să susțină fapte care pun la îndoială acuzațiile victimei, mai ales dacă acelea sunt susținute de probe medicale (*Selmouni c. Franța* [GC], nr. 25803/94, § 87, CEDH 1999-V).

38. În speță, Curtea notează că fișa medicală întocmită la 23 aprilie 2006 de o echipă de asistență medicală de urgență atestă existența unui edem pe obrazul stâng al reclamantului care se plângea de dureri și de mobilitate redusă a maxilarului. La 4 mai 2006, un raport de expertiză medico-legală a constatat un traumatism la nivelul mandibulei; acesta a calificat leziunile corporale ca fiind medii (a se vedea mai sus, § 11). Guvernul nu a contestat faptul că între 22 și 26 aprilie 2006 reclamantul s-a aflat în custodia poliției, ceea ce produce o prezumție în favoarea ipotezei că leziunile au fost produse fie în momentul reținerii, fie în timpul detenției. Curtea observă, de altfel, că la dosar nu există niciun raport al poliției care să indice faptul că reclamantul a refuzat să se supună instrucțiunilor colaboratorilor poliției și a fost necesară utilizarea forței pentru a-l aduce la comisariatul de poliție. În plus, în lipsa unui examen medical efectuat la începutul detenției, nu se

poate stabili dacă leziunile pot fi raportate la o perioadă anterioară reținerii reclamantului (*Türkan c. Turquie*, nr. 33086/04, §§ 41-43, 18 septembrie 2008).

39. În ceea ce privește pretinsa lipsă a îngrijirii medicale corespunzătoare, Curtea constată că propunerea medicilor de a-l transporta pe reclamant la un stomatolog s-a împiedicat de refuzul nemotivat al colaboratorilor poliției. Având în vedere gravitatea traumatismelor suferite de reclamant, Curtea admite că refuzul de a-l supune unui examen medical mai aprofundat, cu certitudine i-a provocat reclamantului confuzie și suferințe contrar articolului 3 al Convenției.

40. În consecință, având în vedere ansamblul elementelor deferite aprecierii Curții și lipsa explicațiilor plauzibile din partea Guvernului, Curtea conchide că Statul pârât poartă răspundere pentru tratamentul la care a fost supus reclamantul.

41. Prin urmare, a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenției sub aspect material.

2. Ancheta efectuată de către autorități

42. Reclamantul s-a plâns de caracterul inefectiv al anchetei în privința pretensei sale maltratări.

43. Guvernul nu s-a pronunțat în privința chestiunii dacă autoritățile au reacționat într-un mod efectiv la acuzațiile de maltratare a reclamantului.

44. În ceea ce privește cerința unei investigații aprofundate și efective, Curtea reamintește că atunci când o persoană face afirmații credibile că a fost supusă unor tratamente contrare articolului 3 al Convenției de către poliție sau alți agenți de stat, prevederile acestui articol impun efectuarea unei investigații oficiale efective, care să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile (*Assenov et autres c. Bulgarie*, 28 octombrie 1998, § 102, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-VIII).

45. În prezenta cauză, Curtea observă, în primul rând, că reclamantul încă pe 11 mai 2006 s-a plâns în fața autorităților competente că a fost supus maltratării în timpul detenției; acuzațiile sale sunt susținute de un raport medical care confirmă existența leziunilor corporale grave (paragraful 11 de mai sus). Curtea relevă numeroase carențe ale urmăririi penale inițiate pe marginea maltratării, carențe care au fost constatate și de însăși Procuratura Sîngerei (paragraful 21 de mai sus). Aceste deficiențe sunt suficiente pentru ca Curtea să conchidă că investigația nu a fost efectivă, cu atât mai mult că investigația a durat mai mult de cinci ani (a se vedea mai sus, paragrafele 12-24) și că autoritățile nu au identificat până în prezent persoanele responsabile. Or, acest lucru este indispensabil pentru menținerea încrederii publice și pentru asigurarea adeziunii la statul de drept, precum și pentru prevenirea aparenței de tolerare a actelor ilegale sau de implicare în comiterea lor (a se vedea *Okkaly c. Turquie*, nr. 52067/99, § 65, CEDH 2006-XII (extrase)).

46. Aceste elemente au determinat Curtea să concluzioneze că a avut loc încălcarea aspectului procedural al articolului 3 al Convenției.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 AL CONVENȚIEI

47. Reclamantul s-a plâns de încălcarea dreptului său la libertate și la siguranță. El a invocat articolului 5 al Convenției. Reclamantul nu a făcut nicio observație pe marginea acestui capăt de cerere.

48. Examinând toate elementele care i-au fost prezentate, Curtea consideră că reclamantul nu și-a susținut pretențiile. Prin urmare, această pretenție trebuie să fie respinsă ca fiind neîntemeiată, în sensul articolului 35 § 3 și § 4 al Convenției.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 AL CONVENȚIEI

49. Reclamantul a pretins încălcarea dreptului său la un proces echitabil pe motivul duratei excesive a anchetei în privința pretensei maltratări. El a invocat articolul 6 al Convenției.

50. Curtea observă că această pretenție este pe deplin înglobată în pretenția formulată în baza articolului 3. Ținând cont de cele constatate de Curte în privința pretențiilor formulate în baza articolului 3 (a se vedea paragrafele 42-46 de mai sus), Curtea consideră că nu există nicio chestiune distinctă care ar putea fi abordată în lumina articolului 6 și, prin urmare, nu este necesar să se pronunțe asupra admisibilității și fondului acesteia.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

51. Articolul 41 al Convenției prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

52. Reclamantul a pretins 100 000 de euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral. El nu a formulat nicio pretenție cu titlu de prejudiciu material.

53. Guvernul pretinde că reclamantul nu a formulat pretenții cu titlu de prejudiciu moral și material, în ciuda cerinței exprese a Curții.

54. Curtea observă că reclamantul a prezentat pretenții cu titlu de prejudiciu moral atât la momentul depunerii cererii, cât și atunci când a fost special invitat să le prezinte. Ținând cont de suferințele cauzate de leziunile în cauză, Curtea admite că reclamantul a suferit un prejudiciu moral

indeniabil, iar constatarea încălcărilor în prezenta cauza este insuficientă pentru a le remedia. Pronunțându-se pe bază de echitate, în temeiul articolului 41 al Convenției, Curtea acordă reclamantului 15 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută.

B. Costuri și cheltuieli

55. Reclamantul a pretins 1 042 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții, făcând trimitere la contractul de asistență juridică încheiat cu reprezentantul său în fața Curții, precum și la cheltuielile de traducere, confirmate prin acte doveditoare.

56. Guvernul nu a fost de acord cu această pretenție, pe care o consideră nefondată.

57. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea costurilor și cheltuielilor decât în măsura în care acestea au fost reale și necesare, iar ratele poartă un caracter rezonabil. În prezenta cauză, ținând cont de documentele care se află în posesia sa și de jurisprudența sa, Curtea consideră rezonabilă suma de 1 042 EUR pentru procedura în fața Curții și o acordă reclamantului.

C. Dobânda de întârziere

58. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente..

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește pretenții formulate în baza articolului 3 al Convenției și inadmisibilă în privința pretențiilor formulate în baza articolului 5 al Convenției;
2. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenției în privința tratamentului la care a fost supus reclamantul în timpul detenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea aspectului procedural al articolului 3 al Convenției;
4. *Hotărăște* că nu a fost necesar să se pronunțe asupra admisibilității și fondului pretenției formulate în temeiul articolului 6 al Convenției;
5. *Hotărăște*

a) că Statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea va deveni definitivă potrivit articolului 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care vor fi convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data plății:

i) 15 000 EUR (cincisprezece mii de euro), cu titlu de prejudiciu moral, plus toate taxele care pot fi percepute;

ii) 1 042 EUR (o mie patruzeci și doi de euro), cu titlu de costuri și cheltuieli, plus toate taxele care pot fi percepute;

b) că, de la expirarea perioadei de trei luni menționată în punctul (a) de mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba franceză și comunicată în scris la 20 decembrie 2011, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte